

Subsidieaanvraag 2023

Achtergrond

In 2019 heeft de gemeenteraad besloten om Castellum te verbouwen. De verbouwing is gestart op 1 juni 2020. Vlak voor de geplande oplevering en heropening van Castellum is ontdekt dat de constructie van het pand tijdens de bouw destijds in 2004 onvoldoende brandwerend was afgewerkt. Na de nodige discussie heeft de raad besloten om de benodigde miljoenen voor herstel van deze bouwfout ter beschikking te stellen en ingestemd met het voorstel van het college om de exploitatie van Castellum te gaan aanbesteden aan een partij, die het theater meerjarig voor een vast en lager subsidiebedrag zou gaan exploiteren. De bouwperiode is uitgelopen tot eind 2021 en Castellum zou begin januari 2022 weer open kunnen gaan.

Doordat het college gekozen heeft voor een aanbesteding in concurrerende dialoog was de verwachting dat de nieuwe exploitant pas per 1 januari 2023 Castellum zou kunnen overnemen. In april bleek dat de aanbesteding vanwege technische fouten in de aanvragen moest worden geannuleerd. Het college heeft daarop besloten de aanbesteding niet opnieuw in gang te zetten en heeft een bestuursopdracht opgesteld om samen met Castellum te onderzoeken welke juridische vorm voor Castellum gewenst is en met welk subsidiebedrag voor de komende jaren rekening moet worden gehouden.

Verwachting 2022

Effecten pandemie en sluiting

Doordat begin januari nog een Lockdown gold voor de cultuursector heeft Castellum pas 27 januari een eerste voorstelling in de kleine zaal kunnen presenteren. Tot eind februari golden nog aanzienlijke beperkingen zoals 1,5 meter afstand, beperking bezoekersaantallen tot 1/3 van de capaciteit en een verplicht corona- toegangsbewijs. Veel met name normaal drukbezochte voorstellingen zijn in die periode geannuleerd, dan wel verplaatst naar een later moment. Daarna zijn er ook nog aanzienlijk veel voorstellingen op het laatste moment vanwege ziekte (veelal corona) geannuleerd en verplaatst. Dit vroeg uiteraard veel extra inzet van marketing en kaartverkoop en leidde hier en daar tot extra kosten omdat afspraken met freelancers, die binnen 48 uur worden afgezegd moeten worden nagekomen.

Alle theaters en bioscopen in Nederland hebben zeker aan het begin van 2022, maar ook de rest van het jaar door de pandemie aanzienlijk minder bezoekers kunnen ontvangen dan normaal. Voor Castellum kwam daar het effect van 2 jaar sluiting vanwege de verbouwing bovenop. Om die reden zal het aantal bezoekers en de daarmee samenhangende kaartverkoop en horeca-opbrengst in 2022 lager uitvallen dan begroot. Hier tegenover staan lagere personeelskosten door het principe van meewerkende voorman/vrouw en strakke sturing op de benodigde bezetting.

De beoogde huurverhoging van € 127.000 is opgenomen in de verwachte kosten voor 2022. Daarnaast is de verwachting dat de energiekosten met € 125.000 boven de begroting uitkomen. Deze verwachting is gebaseerd op de energietarieven van augustus 2022. Hier zit nog wel een risico gezien de blijvend stijgende energietarieven.

Verder zijn de afrekeningen van de compensatieregelingen (vanuit het fonds podiumkunsten) door de producenten voor geannuleerde voorstellingen door Corona nog niet allemaal afgehandeld. Hier kan nog een positieve bijdrage richting Castellum komen.

In totaal is met de kennis van nu de verwachting dat het resultaat 2022 ondanks de extra huur en energiekosten slechts € 45.000 lager dan begroot gaat uitkomen.

Aangepast huurcontract en MJOP

Vanwege de investeringen vanuit de gemeente in de verbouwing van het pand van Castellum en de komst van Studio Alphen als huurder is besloten om een nieuw huurcontract voor Castellum op te stellen. Een en ander heeft geleid tot een aangepast huurbedrag van € 455.000 vanaf 1 januari 2022.

Verder is ook naar de onderhoudscomponent gekeken. Het meerjaren onderhoudsplan (MJOP) werd tot en met 2021 volledig voor zowel het eigenaarsdeel als het gebruikersdeel door de gemeente gefinancierd, beheerd en uitgevoerd. Eind 2021 is besloten om vanaf het nieuwe huurcontract de gebruikelijke verdeling tussen eigenaar en gebruiker in het MJOP te gaan hanteren en Castellum als huurder verantwoordelijk te maken voor het gebruikersdeel.

Onlangs is door de gemeente besloten om de aangepaste en meer gebruikelijke demarcatie van het onderhoud tussen gebruiker en eigenaar om administratieve redenen nog niet (zoals het plan was) per 1 januari 2022 door te voeren, maar pas per 1 januari 2024. Dit heeft tot gevolg dat de gemeente de voorziening groot onderhoud voor 2022 en 2023 nog blijft vullen.

Als per 1 januari 2024 wel de gebruikelijke demarcatie wordt toegepast zal het reeds opgebouwde voorziening bedrag voor het gebruikersdeel van het meerjarig onderhoud richting Castellum moeten. Daarnaast zal de subsidie verhoogd moeten worden met de gemiddelde jaarlijkse storting in de voorziening groot onderhoud zodat Castellum het gebruikersdeel van de vervanging en het onderhoud zelf kan bekostigen. Tegenover deze extra subsidie staat vanaf 2024 een lagere storting in de voorziening groot onderhoud van de gemeente. Per saldo heeft dit dus voor de gemeente geen financieel effect.

De aanpak van Castellum in 2023

Missie

Castellum wil iedereen de mogelijkheid geven om mee te doen aan kunst en cultuur, waarbij dat voor iedereen een andere vorm kan hebben en op een eigen manier van betekenis kan zijn. Dat betekent in de praktijk naast programmeren ook coproduceren.

Visie

Castellum

- *is een gastvrij huis voor iedereen in de gemeente Alphen aan den Rijn;*
- *biedt een podium voor verhalen, die betekenis geven, verwonderen verbazen, ontroeren, amuseren en confronteren;*
- *ondersteunt culturele initiatieven van inwoners en biedt ruimte aan hun projecten, producties en evenementen;*
- *verbindt een zakelijke bedrijfsvoering met een open blik op mogelijkheden om de maatschappelijke en culturele opbrengst te optimaliseren en de daarvoor benodigde bijdrage uit gemeenschapsgeld zo laag mogelijk te houden.*

Programma

Castellum biedt daarom een compleet programma, waarin voor iedereen in de gemeente Alphen aan den Rijn iets te vinden is. Het omvat niet alleen amusement, maar ook meer confronterende en betekenis gevende of vragende onderdelen. Niet alleen van landelijke of internationale professionals, maar ook van lokale makers als podium van de stad. Om voor iedere inwoner van de gemeente Alphen aan den Rijn van betekenis te kunnen zijn is het belangrijk om regelmatig in het blikveld van eenieder op te duiken met interessante programma's. Omdat niet iedereen door eenzelfde soort programma wordt aangetrokken is het belangrijk om in alle genres met enige regelmaat iets aan te bieden. We mikken daarom voor 2023 op ongeveer 150 voorstellingen van professionele en lokale makers en ongeveer 30 bespelingen door amateurs. Samen met Cultuurpallet realiseren we nog eens 20 tot 25 voorstellingen voor ruim 7.200 basisschoolleerlingen in de gemeente.

Personeel

Castellum werkt met een slagvaardig klein kernteam van medewerkers en leidinggevenden, die allemaal volgens het principe van meewerkend voorman/vrouw zo veel als mogelijk ook in de uitvoerende praktijk werken. Zo draait bijvoorbeeld het hoofd horeca ook avonddiensten en werkt het hoofd techniek ook mee in de technische ondersteuning van voorstellingen. Een beperkt deel van de medewerkers is in vaste dienst. Het grootste deel hoort tot de flexibele schil en wordt per activiteit opgeroepen als zelfstandige of via een payroll- of uitzendbureau. Deze tarieven staan door de huidige krapte op de arbeidsmarkt enorm onder druk. Daarom wordt regelmatig de afweging gemaakt of een ruim en vaak beschikbare oproepkracht niet beter in dienst genomen kan worden.

Marketing

Castellum werkt vanuit een gericht marketingconcept aan de werving en binding van communities rondom bepaalde genres. Die communities worden zoveel mogelijk opgebouwd vanuit de groepen Alphenaren, die in een bepaald genre zelf actief zijn. Zoals bijvoorbeeld de dansscholen, vooral ook die in de kleinere kernen van de gemeente. Zij verzorgen vaak hun uitvoeringen ook in Castellum en komen daarom in aanmerking voor “bespelersvoordeel” bij de aankoop van kaarten voor voorstellingen in hun genre. Zij krijgen ook de gelegenheid om door een blik achter de schermen kennis te maken met hun “professionele collega’s” en van hen te leren en geïnspireerd te raken. Zo bouwen we samen met hen aan een gemeenschap van liefhebbers en promotors van een bepaald deel van het aanbod. We doen dit het komend jaar dus met de dansscholen en ook met de musical initiatieven op dit gebied.

Natuurlijk gebruiken verder ook meer traditionele middelen zoals postercampagnes, advertenties in lokale media en sociale media- campagnes. Dat laatste ook vooral met een interactief karakter om het je thuis voelen in Castellum te bevorderen onder zoveel mogelijk inwoners van de gemeente Alphen aan den Rijn.

Productie

Castellum werkt samen met cultuurcoaches, jongerenwerkers en scholen aan de betrokkenheid en inzet van jongeren om hun eigen keuzes te maken in het programma of daar nieuwe dingen aan toe te voegen. In coproductie werken we aan producties rondom de dodenherdenking, maar ook rond andere maatschappelijke thema’s als eenzaamheid, depressie, chronische ziekten. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar vooral die jongeren, die om wat voor reden dan ook nog niet of nauwelijks met het theater in aanraking komen.

De medewerker evenementen heeft zich voor dit doel ontwikkeld tot creatief producent en richt zich naast het opzetten van coproducties met nieuwe doelgroepen ook op de werving van fondsen voor de financiering hiervan.

Financiering

Uiteraard streeft Castellum ook naar de **cofinanciering** door derden. Zo is er een levendige groep van ruim 60 lokale bedrijven verenigd en actief in de Vrienden van Castellum. Zij hebben bijvoorbeeld de aanschaf van een prachtige concertvleugel mogelijk gemaakt en steunen ook in de financiering kleine aanpassingen in het gebouw Fonds Alphen en omstreken (naamgever van de grote zaal) is nog steeds onze trouwe hoofdsponsor.

Voor het vertonen van Nederlandse films zijn bijdragen verkregen van het Nederlands filmfonds. Zoals gemeld werft de creatief producent ook gericht bijdragen voor de bijzondere coproducties rondom maatschappelijke thema’s.

De opdracht van het college van de gemeente Alphen aan den Rijn om een nieuw organisatie, c.q. juridische constructie te ontwikkelen mikt ook nadrukkelijk op de mogelijkheden om als Castellum in een nieuwe – meer van de gemeente onafhankelijke – entiteit meer mogelijkheden te hebben om derde geldstromen van bijvoorbeeld fondsen op gang te brengen.

De enorme stijging van de kosten voor **energie** zijn uiteraard ook voor Castellum niet uit de exploitatie te financieren. Gelukkig ziet het er naar uit, dat er een landelijke regeling komt om culturele instellingen hierin financieel tegemoet te komen. Castellum zal zich uiteraard hiervoor melden en zoveel mogelijk van de extra kosten, die het gevolg zijn van de tariefstijging, proberen te verhalen. Daarnaast wordt er actief gestuurd op 10% minder energiegebruik. Hierbij moet wel opgemerkt worden, dat het huidige besturingssysteem van de warmte- en koelinstallatie gericht afstellen van het energieverbruik per ruimte niet altijd mogelijk maakt. Rest dan de balans te zoeken tussen een acceptabele afname van het comfort en de noodzaak tot energiebesparing.

De beoogde resultaten

Kort samengevat zijn de beoogde resultaten natuurlijk niet alleen de geplande bezoekersaantallen en opbrengsten, maar vooral het verder versterken en uitbouwen van de verbinding van Castellum met de inwoners van Alphen. We willen niet alleen een mooi en aansprekend programma bieden, maar ook – samen met culturele en maatschappelijke partners- een bijdrage te leveren aan de thema's, die in Alphen belangrijk zijn: bestrijding van eenzaamheid, bevorderen van de geestelijke en lichamelijke gezondheid en het opgang houden en stimuleren van de ontmoeting de dialoog en het respect voor ieders eigenheid.

We gaan niet alleen zo ruim mogelijk podium bieden aan initiatieven van inwoners, maar de creatief producent zal ook samen met hen nieuwe initiatieven uitwerken en presenteren. Juist om die groepen, die de weg naar het theater direct vinden te bereiken en actief te betrekken.

Dit nu heel precies in cijfers uitdrukken is niet mogelijk, maar wij werken heel concreet aan de realisatie van een aantal trans-maatschappelijke projecten met de culturele partners Parkvilla, Bibliotheek, Nieuwe Muziekschool en natuurlijk de eigen initiatieven van inwoners uit de Gemeente Alphen.

RISICO'S

Voorliggende begroting is natuurlijk gebaseerd op de kennis van nu. Niemand kan met zekerheid voorspellen wat de effecten van inflatie, een mogelijk tweede corona-golf en alle andere economisch onzekere ontwikkelingen gaan betekenen voor de belangstelling voor theater en film.

Castellum bouwt verder aan uitbreiding van de financiering via derde geldstromen om extra activiteiten, met name coproducties mogelijk te maken. Maar vooralsnog zijn deze mogelijkheden beperkt door de omstandigheid, dat Castellum nog steeds een gemeentelijke BV is.

Uiteraard zal Castellum, daar waar mogelijk proberen gebruik te maken van eventuele compensatiemaatregelen van de rijksoverheid en/of de gemeente op het gebied van bijvoorbeeld de energiekosten. Maar of die er zullen komen en hoe deze uitpakken voor Castellum is op het moment van schrijven nog niet te zeggen.

Natuurlijk ben ik bereid om een en ander nader te bespreken.

Alphen aan den Rijn 30 september 2022

Met vriendelijke groet,

Marcel 't Sas
Castellum Theater en Bioscoop
Directeur

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Marcel 't Sas', written over a horizontal line.

Begroting 2023

	Begroting 2023	Oorspronkelijke begroting 2022 MJP 2021-2025
Totale opbrengsten	€ 1.841.000	€ 2.418.000
Totale inkoopkosten	-€ 1.201.000	-€ 1.424.000
Brutomarge activiteiten	€ 640.000	€ 994.000
Kosten		
Personeel	-€ 1.481.000	-€ 1.624.000
Huisvesting	-€ 1.078.000	-€ 746.000
Marketing	-€ 90.000	-€ 84.000
Kantoor	-€ 99.000	-€ 102.000
Algemeen	-€ 59.000	-€ 66.000
Afschrijving	-€ 5.000	-€ 63.000
Totale kosten	-€ 2.812.000	-€ 2.685.000
Resultaat (brutomarge minus totale kosten)	-€ 2.172.000	-€ 1.691.000
Benodigde subsidie	€ 2.172.000	€ 1.691.000

De benodigde subsidie voor 2023 ligt € 481.000 boven de in 2019 opgestelde begroting voor 2022 (jaarschijf 2022 door extra jaar sluiting) uit het meerjarenplan 2021-2025.

In de tabel op de volgende pagina komt naar voren dat bijna 80% van het extra benodigde bedrag niet door Castellum beïnvloedbaar is. Deze stijging heeft te maken met het nieuwe huurcontract en de sterk toegenomen energiekosten. Hierbij moet worden opgemerkt dat de energiekosten zijn berekend o.b.v. de tarieven augustus 2022. Zoals al aangegeven komt er waarschijnlijk een landelijke regeling voor een financiële tegemoetkoming. Hiermee zou de benodigde subsidie lager kunnen uitvallen.

De overige 20% van de toename van het benodigde subsidiebedrag hangt samen met de lagere bezoekersaantallen t.o.v. de oorspronkelijke meerjarenbegroting uit 2020 (theater -10.000 bezoekers; bioscoop -23.000 bezoekers) door de tweejarige sluiting en de coronapandemie. Hierdoor ligt de marge op de activiteiten inclusief de ondersteunende horeca lager. Door scherpe bedrijfsvoering wordt een groot deel gecompenseerd door lagere personeelskosten door het principe van meewerkende voorman-vrouw, die de handen uit de mouwen steken op de werkvloer.

Toelichting verschil benodigde subsidie 2023 t.o.v. meerjaren begroting uit 2019

	Bedragen
Benodigde subsidie 2023	€ 2.172.000
Oorspronkelijke begroting 2022 MJP 2021-2025 jaarschijf 2022 (ivm extra jaar dicht)	€ 1.691.000
Verschil	€ 481.000

<i>Toelichting verschil</i>	Bedrag
Lagere marge activiteiten incl. horecamarge i.v.m. lager bezoekers aantallen door 2 jarige sluiting en corona	€ 334.000
Lagere bedrijfskosten door m.n. niet investeren in 2023	-€ 91.000
Lager personeelskosten ondanks cao stijging; meer uren op de vloer; verlagen overhead	-€ 143.000
Totaal beïnvloedbaar	€ 100.000
Extra huur € 455.000 minus € 328.000	€ 127.000
Extra energiekosten i.v.m. fors stijgende prijzen (€ 384.000 minus € 150.000); tarieven augustus 2022	€ 234.000
Geen huurinkomsten studio Alphen; Gemeente heeft met Studio Alphen contract afgesloten i.p.v. Castellum	€ 20.000
Totaal niet beïnvloedbaar	€ 381.000
Totaal toelichting verschil	€ 481.000

Activiteiten en bezoekers

Castellum zal in 2023 ongeveer 150 professionele voorstellingen organiseren. Daarvoor is de opbrengst van 42.200 betalende bezoekers begroot.

Daarnaast zullen er van de verwachte 60 verhuringen, zeker 45 cultureel zijn, waaronder Cultuurpalet, amateur-uitvoeringen, audities enzovoorts.

In de bioscoop worden 2.800 vertoningen gepland, daarvoor is de opbrengst van 40.000 betalende bezoekers begroot.

In onderstaande tabel is de opbouw van het benodigde subsidiebedrag 2023 voor bovengenoemde activiteiten en de kosten voor de basisvoorziening opgenomen.

Opbouw Subsidiebedrag 2023 (bedragen x € 1.000)	Subsidie aanvraag 2023
Kosten basisvoorziening	€ -1.140
Resultaat theater incl. ondersteunende horeca	€ -727
Resultaat culturele, educatieve, maatschappelijke verhuringen incl. ondersteunende horeca	€ -180
Resultaat commerc. verhuur incl. ondersteunende horeca	€ 15
Resultaat bios incl. ondersteunende horeca	€ -140
Benodigde subsidie	€ 2.172